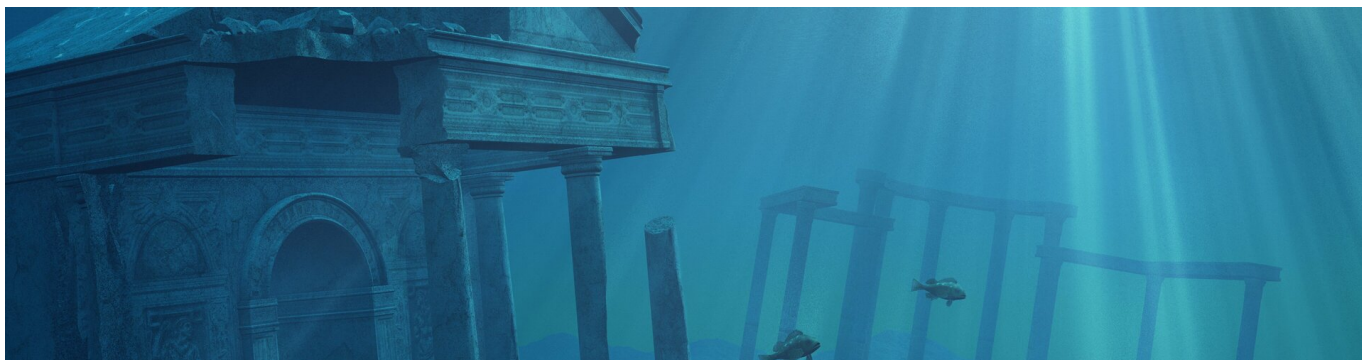
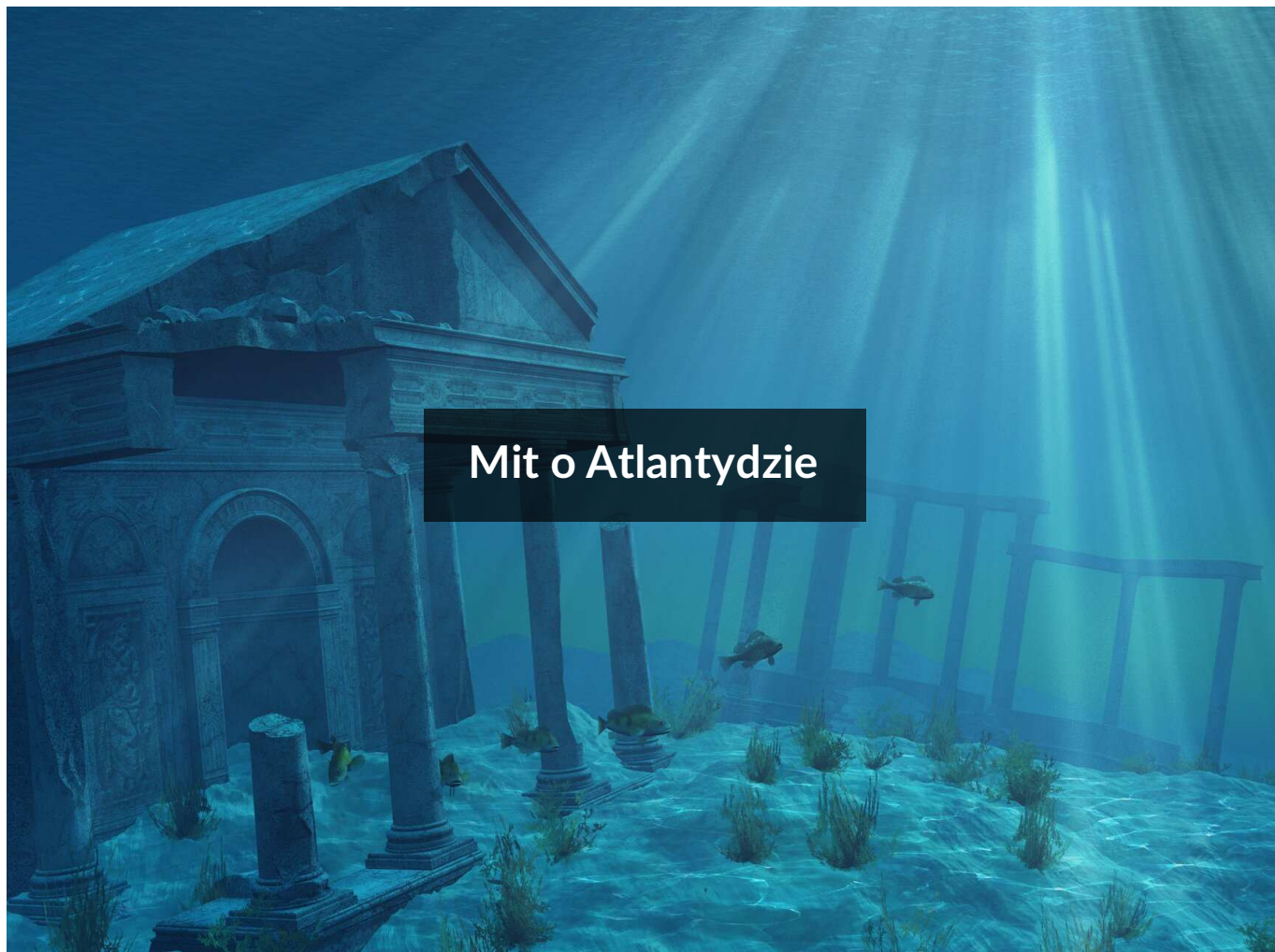

Mit o Atlantydzie

- [Mit o Atlantydzie](#)

Mit o Atlantydzie

Ważne daty

ok. 1500 p.n.e. – wielka erupcja wulkanu na wyspie Thera

ok. 360 p.n.e. – powstanie dialogów *Timajos* i *Kritias*, w których Platon opisuje legendarną Atlantyde

1627 – opublikowanie *Nowej Atlantydy* przez Sir Francis Bacon'a

1978 – *Odyseja podwodna* Jacquesa Cousteau - *W poszukiwaniu zaginionej Atlantydy*

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

III. W zakresie kompetencji społecznych. Uczeń:

- 2) nabiera umiejętności szybkiego praktycznego zastosowania i ćwiczenia nowo nabytej wiedzy;
- 3) dostrzega znaczenie języka łacińskiego oraz kultury starożytnej Grecji i Rzymu dla kultury polskiej, europejskiej i światowej;
- 5) dzięki poznaniu źródeł kultury polskiej, europejskiej i światowej staje się jej świadomym odbiorcą i uczestnikiem.

Nauczysz się

- interpretować mit o Atlantydzie;
- rozpoznawać mit o Atlantydzie w malarstwie i rzeźbie;
- wskazywać co najmniej 3 dzieła literackie podejmujące temat Atlantydy.

Atlantyda

Einar Jonsson, „Król Atlantydy”, 1919 – 1922 r., Reykjavik, [wikimedia.org](#), CC BY-SA 3.0

Lloyd K. Townsend, „Atlantyda”, XX w., 1999 r., ilustracja z książki „Atlantyda, legenda zaginionego miasta”, Francis Lincoln Publishers, [wikimedia.org](#), domena publiczna

„Minojskie miasto”, ok. 1600 r. p.n.e., fresk znaleziony w Akrotiri, Thera, Grecja, [wikimedia.org](#), domena publiczna

„Nebamun poluje na ptaki”, około 1350 r. p.n.e., fragment sceny z kaplicy grobowej Nebamun, Teby, Egipt, [wikimedia.org](#), domena publiczna

Christina Balit, „Atlantyda, legenda zaginionego miasta”, 1999 r., ilustracja z książki „Atlantyda, legenda zaginionego miasta”, Francis Lincoln Publishers, [wordpress.com](#), CC BY 3.0

Źródło tekstu i tłumaczenia:

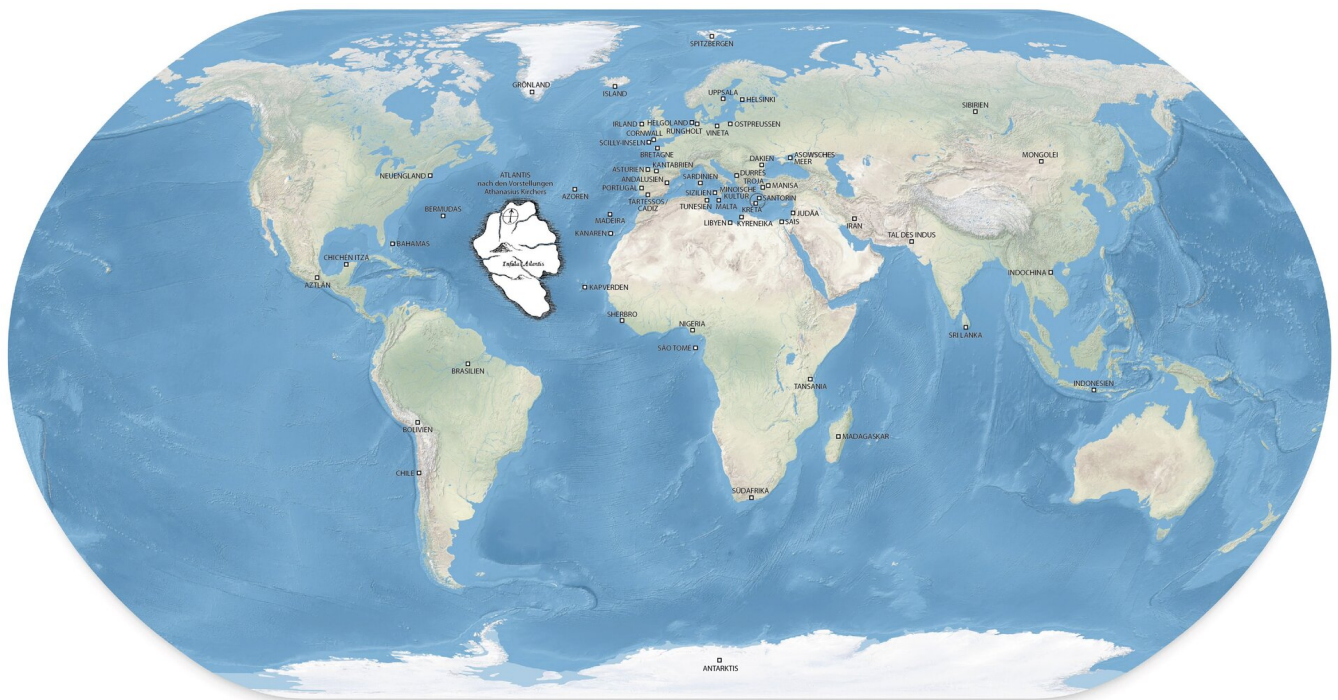
Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Rēgēs Atlantidis dominātī sunt:

- ☐ insulae, insulīs proximīs partibusque continentis
- ☐ sōlae īnsulae illī
- ☐ tōtae īnsulae et aliīs īnsulīs proximīs

Mit o Atlantydzie w dziełach Platona

Maximilian Dörrbecker, Hipotetyczna lokalizacja Atlantydy na mapie świata, 2013, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Atlantis.jpg), CC BY-SA 2.5

Pierwsze wzmianki o mitycznej wyspie, mieszczącej się za Słupami Heraklesa (czyli za Gibraltarem) i panującej nad okolicznymi wyspami i łądami, pojawiły się w dwóch dialogach Platona – *Timajosie* i ostatnim, niedokończonym *Kritiasie*. Platon przekazuje relację Solona, który w Egipcie usłyszał opowieść o przeciwniku militarnym Hellenów sprzed tysięcy lat. Atlantyda miała być wyspą na Oceanie Atlantyckim, większą od Libii i Azji Mniejszej, a jej panowanie sięgało aż do Egiptu i Morza Tyrreńskiego. 9 tysięcy lat przed wyprawą Solona do Egiptu, miało dojść do ataku mocarstwa atlantyckiego na mieszkańców Grecji. Przeciwko potężnemu wrogowi zjednoczyły się siły Hellenów i udało im się pokonać niebezpiecznego wroga. Wkrótce jednak pojawiły się ogromne trzęsienia ziemi, zarówno wojsko Achajów, jak i cała wyspa Atlantyda, zostały pochłonięte przez morze.

Carl Milles, „Posejdon”, 1931 r., Kopenhaga, wikimedia.org, CC BY-SA 3.0

Platon przedstawił również mityczne początki wyspy. Przy podziale ziem między bogów, Atlantyda przypadła w udziale Posejdonowi, który zakochał się w osieroconej mieszkańce wyspy - Kleito. Zbliżył się do niej w pobliżu jej domostwa na pagórku, położonym w centralnej części wyspy, jednocześnie tworząc swoistą fosę wodną wokół pagórka, by nikt nie przeszkadzał ich miłości. Ze związku Kleito i Posejdona urodziło się 5 par bliźniąt, wśród nich pierwszy król wyspy, od którego wzięła swoją nazwę - Atlas. Tymczasem bracia Atlasa panowali na pobliskich wyspach i lądach, tworząc swoistą strefę wpływów Atlantydy. Za sprawą Posejdona, wyspa obfitowała w różnorodną roślinność, uprawiano na niej rozmaite owoce i warzywa. Z biegiem czasu, mieszkańcy stworzyli system kanałów w formie pierścieni, za sprawą których nawet duże statki mogły wpływać do portu położonego w głębi wyspy. W kopalniach wydobywano różne kruszce, przede wszystkim zaś metal podobny do mosiądzu, którego powszechnie używano na Atlantydzie. W centralnym punkcie wyspy znajdował się bogato zdobiony pałac królewski oraz świątynia Posejdona. Prawa zostały wyryte na słupie pokrytym mosiądzem, by były dostępne dla każdego mieszkańca Atlantydy. Opis Platona jest niedokończony, jak sam dialog *Kritias*. Dowiadujemy się jednak, że z biegiem czasu pierwiastek boski wśród mieszkańców wyspy był coraz bardziej wypierany przez pierwiastek ludzki, przez co coraz częściej rządziła nimi chciwość i próżność. Wydaje się zatem, że katastrofa, która doprowadziła do zalania Atlantydy, była karą bogów za niegodziwość jej mieszkańców.

Ćwiczenie 3

W dialogach *Timajos* i *Kritias* Platon podał następującą lokalizację Atlantydy

☐ Na Oceanie Atlantyckim za Słupami Heraklesa

☐ Na Oceanie Atlantyckim w pobliżu Ameryki

☐ Na Morzu Śródziemnym za Skyllą i Charybdą

Poszukiwanie zaginionej Atlantydy - wyspa Thera

Mityczna wyspa opisana przez Platona, pobudziła wyobraźnię wielu poszukiwaczy zaginionego lądu. Wskazówki geograficzne, według których Atlantyda mieściła się za Gibraltarem, mogły przecież zostać zniekształcone przez filozofa, który przekazywał relację Solona zasłyszaną w Egipcie. Porenesansowi poszukiwacze zaginionej wyspy wskazywali, że może to być Ameryka, Skandynawia lub Wyspy Kanaryjskie. Najwięcej emocji budzi jednak teoria, według której zaginiona Atlantyda to Thera, wyspa położona w pobliżu Krety, której część została zatopiona przez potężny wybuch wulkanu ok. 1500 r. p.n.e., a wieści o tym wybuchu zostały odnotowane w kronikach egipskich. Na Therze, tak jak na pobliskiej Krecie, rozwinęła się cywilizacja minojska, której pozostałości do tej pory badane są na wykopaliskach w pobliżu wioski Akrotiri. Pomimo nieco innej lokalizacji, kilka czynników jest tutaj podobnych. Mamy do czynienia z rozwiniętą cywilizacją zamieszkującą wyspy, potęgą morską i handlową z pięknym pałacem królewskim, w której swoistą czią obdarzony był byk. Co więcej, wybuch wulkanu, który mógł być poprzedzony trzęsieniem ziemi, spowodował zatopienie części wyspy, co zgadza się z opisem Platona.

„Tauromachia”, ok. XV w. p.n.e., fresk w Knossos, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Knossos_Tauromachia.jpg), domena publiczna

Ćwiczenie 4

Przeczytaj zdania dotyczące mitu o Atlantydzie i ustal, które z nich są zgodne z treścią mitu (PRAWDA), a które od niej odbiegają (FAŁSZ). Umieść odpowiedzi we właściwych miejscach.

PRAWDA

FAŁSZ

Prawa były spisane na ścianie świątyni Posejdona.

Badacze stwierdzili z całą pewnością, że zaginiona Atlantyda to wyspa Thera, na której ok. 1500 r. p.n.e. doszło do wybuchu wulkanu, które spowodowało zalanie wodą części wyspy.

Posejdon przybrał postać orła, by uwieść Kleito.

Przy podziale ziem między bogów, Atlantyda przypadła Posejdonowi.

Atlantyda była wyspą bogatą w złoża i różnorodność gatunków roślin i zwierząt.

W czasach poreniesansowych poszukiwacze zaginionej wyspy wskazywali, że może to być Ameryka, Skandynawia lub Wyspy Kanaryjskie.

Nowa Atlantyda Francisa Bacona

Robert Smithson, „Mapa z potłuczonego szkła (Atlantyda)”, 1969, Muzeum sztuki w Beacon, Nowy Jork, diaart.org, CC BY 3.0

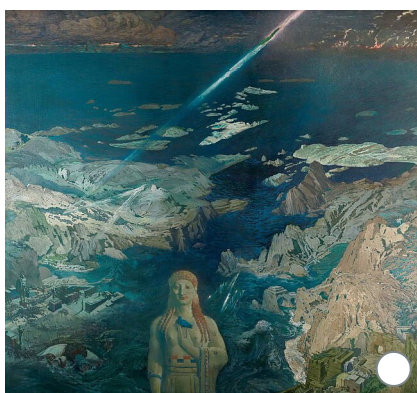
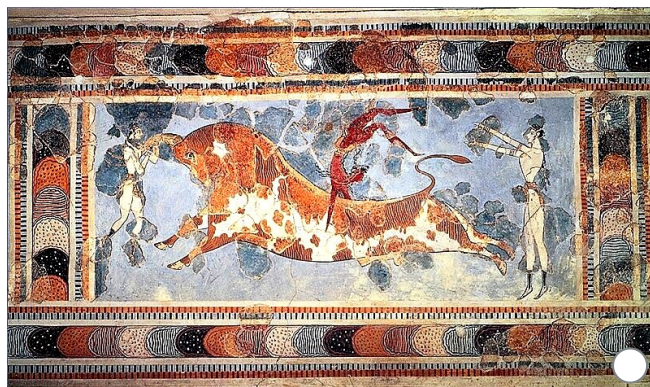
Legenda o zaginionej Atlantydzie zainspirowała angielskiego filozofa, Sir Francis Bacon'a, do napisania traktatu na temat utopijnego państwa mieszczącego się na wyspie Bensalem, odkrytej przez europejskich podróżników na Pacyfiku. Bacon koncentruje się na przedstawieniu Domu Salomona, centrum naukowego i jego metod badawczych, gdzie naukowcy mają nieograniczoną władzę, nie regulowaną przez prawodawstwo.

Léon Bakst, „Terror antiquus”, 1908 r., Muzeum Rosyjskie w Petersburgu, Rosja, wikimedia.org, domena publiczna

Ćwiczenie 5

Wybierz fotografię, która przedstawia zagładę Atlantydy.

Poszukiwania Atlantydy - misja Jacque`a Cousteau

Luk van Soom, „Człowiek z Atlantydy”, 2003 r., fontanna w Brukseli, Belgia, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Luk_van_Soom_-_Atlantis_Man_-_2013.jpg), CC BY-SA 3.0

Tematem Atlantydy zainteresował się nie kto inny, jak znany francuski **oceanograf**-pasjonata – Jacques Cousteau. W poszukiwaniu zaginionej cywilizacji zorganizował wyprawy nurkowe na swoim statku, Calypso, do miejsc, które mogłyby pretendować do roli zaginionej Atlantydy. Swoją eksplorację rozpoczął na Bahamach, badając podwodną strukturę megalityczną, tworzącą rodzaj podwodnej drogi. Następnie udał się na Kretę, gdzie eksplorował zatokę Świętego Jerzego w poszukiwaniu pozostałości cywilizacji minojskiej. Stamtąd wyruszył na wyspę Santorini, by zbadać dno powstałej po wybuchu wulkanu **kaldery**. Jego podwodna eksploracja udowodniła jedynie, że pod wodą nadal są dowody działalności wulkanu, który nie wygasł całkowicie i zbiera siły na kolejną eksplozję. Odwiedził wykopaliska na samej wyspie, w pobliżu wioski Akrotiri, gdzie miał okazję podziwiać freski przedstawiające zupełnie inny obraz wyspy, niż dzisiejszy, surowy, skalisty brzeg. I choć Tera wydaje się najbardziej przypominać historię tajemniczej Atlantydy, odyseja Jacques'a nie zakończyła się jednoznacznym odkryciem legendarnej wyspy.

Jason deCaires Taylor, „Jacques Cousteau”, 2010 r., Podwodne Muzeum w Cancun, Meksyk, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jacques_Cousteau), CC BY 3.0

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się ze słownikiem pojęć i określ, które zdania są prawdziwe.

☐ Herakles ustawił słupy w drodze na wyspę Erytreę, na zachodnich krańcach świata.

☐ Słupy Heraklesa to skały w południowej Grecji.

☐ Oceanograf zajmuje się rysowaniem map oceanu.

☐ Kaldera to zagłębienie powstałe w wyniku wybuchu wulkanu.

☐ Społeczeństwo przedstawione w Nowej Atlantydzie istniało naprawdę w XVII wieku na Pacyfiku.

☐ Utopia to przedstawienie idealnego społeczeństwa, które nie może istnieć w rzeczywistości.

Słowniki

Słownik pojęć

Kaldera

rozległe, zwykle koliste zagłębienie, powstałe wskutek zapadnięcia się środkowej części stożka wulkanicznego lub rozsadzenia go przez gwałtowną erupcję, niekiedy wypełnione wodą.

Oceanograf

naukowiec zajmujący się badaniem zjawisk i procesów zachodzących w oceanie oraz związków między oceanem, skorupą ziemską i atmosferą.

Słupy Heraklesa

słupy (skały Gibraltaru i Ceuty) postawione przez Heraklesa w drodze na wyspę Erytreę, na zachodnich krańcach świata, gdzie udał się uprowadzić woły Geriona (dziesiąta praca Heraklesa).

Utopia

nie mająca szans na urzeczywistnienie i nie licząca się z realnym stanem rzeczy i stosunków społecznych, wizja idealnego, egalitarnego społeczeństwa; gatunek literatury dydaktycznej przedstawiający idealne i sprawiedliwie zorganizowane społeczeństwo, całkowicie odmienne od rzeczywistości socjalnej i politycznej, w której żyje autor i jego czytelnicy.

Słownik łacińsko-polski

Galeria dzieł sztuki

Carl Milles, „Posejdon”, 1931 r., Kopenhaga, wikimedia.org, CC BY-SA 3.0

Bibliografia

Mała Encyklopedia Kultury Antycznej, Warszawa 1990.

Oryginalna azetka, Warszawa 2016.

Platon, *Timajos, Kritias*, przekł. P. Siwek, Warszawa 1986.

W. Kopaliński, *Słownik mitów i tradycji kultury*, Warszawa 2003.

Encyclopedia Britannica - wydanie internetowe

Odyseja Jacquesa Cousteau – W poszukiwaniach Atlantydy - film dokumentalny (1978)

